

Magyarok és „magyarkák”

Napilapunkban volt olvasható egy tudósítás (október 1-jén), melyből többek között megtudhattuk, hogy a magyar állam hat vajdasági magyar intézményt nemzetivé nyilvánított, és ezeknek, mert a magyarság szempontjából fontosabbak, mint a többiek, ezentúl „állandó és kiszámítható támogatást” fog nyújtani, „hogy ne kelljen lobbizniuk és kilincselniük különböző pályázatokon”. Szép, mondhatnánk. Csakhogy nem mondhatjuk, mert egyáltalán nem valószínű, hogy éppen ez a hat intézmény (a Bolyai Tehetséggondozó Gimnázium és Kollégium, a Kosztolányi Dezső Tehetséggondozó Gimnázium, a Magyar Tannyelvű Tanítóképző Kar, a Szekeres László Alapítvány, a Pannónia Alap és a Mozaik Alap) jogos, érdemes a kiemelt státusra. Akkor sem, ha ezeket a két ország illetékes politikai struktúrája nemzeti jelzővel látta el, ha ezeket a vajdasági magyarság kultúrája nemzeti cégérének nyilvánították. Mert mitől is nemzetiek? Jelentőségük, szerepük, tartalmuk folytán? Aligha. Mert kapásból felsorolhatnánk még legalább ennyi intézményt, melyek nemcsak ugyanolyan mértékben, hanem sokkal inkább megérdemelnék a nemzeti jelzőt, s a vele járó kiemelt státust. Íme: az újvidéki Magyar Tanszék, a szabadkai Népszínház, a Magyar Szó, a Forum Kiadó, az Újvidéki Rádió és Televízió. Vagy: nem elég nemzeti a tanszék, ahol több mint ötven éven át több százán szereztek tanári diplomát, sokan lettek magiszterek és doktorok, legtöbben, akik a kiemelt intézményekben dolgoznak, itt végeztek vagy ide jártak; a szabadkai színház, amely évtizedeken át színházi kultúránk egyetlen intézményeként végezte misszióját, a Magyar Szó, amelynek az itteni magyarság alapvető, napi informálását kellene minél jobban, színvonalasabban végeznie, de sajnos, leépítették épp azok, akik most nemzeti címetek adományoznak, a Forum, amely több ezer könyvet adott ki, s ezzel a magyar irodalom legfontosabb intézménye lett, a nagy hagyományokkal rendelkező, de az újsághoz hasonlóan lezüllesztett rádió és tévé???? Mitől nemzetibb a káderfelesleget termelő tanítóképző, mint a tanszék, a járókában tipegő két szórványtelevízió, a szabadkai és az újvidéki, mint az egyetlen napilap, vagy a vajdasági rádió és tévé? Elárulom: nemzeti az az intézmény, amelyet a Magyar Nemzeti Tanács alapított, vagy amelyik (akár magánérdekeltség folytán) az MNT hatáskörébe tartozik. A többi pedig csak lobbizzon, lobbizzon. Hol? Kiknél? Hát azoknál, akik számára ők nem eléggé nemzetiek, nem eléggé magyarok, legfeljebb magyarkák.

Majdcsak jut nekik is néhány morzsa arról a bizonyos nemzeti asztalról, feltéve, ha még vállalják azt az évről évre duzzadó papirologiával járó megálázó elszámolási procedúrát, amely minden fillért szigorúan számon kér akkor, mikor másoknak két marékkal szórja a mannát, maguk sem tudják, pénzüket mire költsek. Édes anyaországunk mintha a határon kívül is folytatná a határon belüli megosztó gyakorlatát, s ebben, sajnos, itteni partnerei is vannak: szentek, akiknek maguk felé hajlik a kezük. (GL)

Repülő könyv(ek)

Csoda történt. Az ablakon kidobált könyvek valahogy visszakerültek oda, ahonnan kihajították őket. Hihetetlen, pedig igaz. Az a könyv, amit Szabó Palócz Attila lelki szemeivel repülni látott az újvidéki Magyar Tan-szék harmadik emeleti könyvtárából, most a kar negyedik emeleti könyv-raktárának polcán van, iktatószáma: H-31379.

Miről is van szó? Mondjuk el olvasóinknak.

A Magyar Szó Kilátó című melléklete 2008. október 11–12-i számában olvasható Szabó Palócz Attila Egy letűnt börtönidő priccsein Zalán Tiborral című, zömmel két interjúból összefércelt szövege. Egyik interjút sem SZPA készítette, ezeket „csak” átvette, átírta, átmesélte. Nem tudom, melyik a megfelelő kifejezés, tény viszont, hogy a cirka egy újságoldalnyi terjedelem mintegy hetven százaléka „vendégszöveg”, amin ezen többnyire átmásolás értendő. Az első hasáb majdnem teljes egészében idézet Keresztury Tibor Félterpeszben című, Arcképek az újabb magyar iro-dalomból alcímű kötetének Zalán-interjújából (JAK füzetek, Magvető Könyvkiadó, Budapest, 1991), a második egy Zalánnal folytatott nyilvános beszélgetés magnófelvételéből részben átvett, részben átmesélt szöveg-montázs. Abban Zalán Tibor mutatkozik be, ebben pedig Zalánnak az Új Symposionnal és Sziveri Jánossal kapcsolatos emlékei idéződnek fel. Nem lenne ebben semmi különös, ha a két részt SZPA nem képtelen módon köt-né össze. Hogy idéz egy mondatot a Keresztury-kötet Sziveri-interjújából („A nemzedékem valamibe belekezdett, de mire igazán kibontakozhatott volna, agyoncsaptak minket...”), s ezzel vezeti be a másik Zalán-interjút, tér át az egyikből a másikba, az még akár elfogadható is lenne, ha közben fantáziáját nem engedné szabadon szárnyalni. Ezt írja: „Több mint másfél évtized telt el azóta [KT kötetének megjelenésére utal], de azért még ma is, ennyi idő távlatából is el tudom képzelni hogyan repült Keresztury sokkal jobb sorsra érdemes kötete kifelé az ablakon az újvidéki Bölcsészettu-

dományi Kar harmadik emeletéről (lásd meg: Magyar Tanszék), avagy...”, s következik helyileg a Magyar Szó és a Forum Kiadó, majd az Újvidéki Rádió beazonosítása, ahonnan, amint lelki szemeivel SZPA látni vélte, szintén kidobták Keresztury könyvét részben a Zalán-, részben pedig a Sziveri-interjú miatt. SZPA csúsztat, de inkább: hazudik. (Nem először, megtette ezt már egyik Magyar Hírlap-beli cikkében is, ahol Bori Imrét vádolta alaptalanul!) A tanszékről ugyanis soha senki nem dobott, s nem dob ki könyvet. (Oda csak vittek és visznek könyveket meg folyóiratokat évente százával.) Keresztury interjúkötete ma is az állományban van, bárki kikölcsönözheti. És Sziveri János kötetei is megtalálhatók a tanszéki könyvtárban, némelyik több példányban is, még egyet sem dobott ki senki sem, és nem is fog, bármennyire szeretné ezt SZPA látni és elhíttetni tájékoztatlan olvasóival.

Hogy miért működteti SZPA beteges fantáziáját, lett légyen ez akár szimbolikus is, az az ő magánügye lenne, ha ezt nem közölné, ha agyszüleményét nem tenné publikussá. Az viszont mások, de semmiképpen sem mellékes kérdés, hogy miért kap erre lehetőséget. (GL)